

„EDINOST“
Izhaja po trikrat na teden v šestih izdajah ob toških, četrskih in sobotnih. Zjutranje izdaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdaje stane: za jeden mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece 3.— „ „ 4.50 za pol leta 6.— „ „ 9.— za vse leto 12.—
Naročnine je plačevati naprej za narobe brez priloge naročnine se sprava se ozira.
Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Oglasi se računajo po tarifu v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnica in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo ulice Molino piccolo št. 3. II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst. Odprte reklame oije se proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinosti je moč“

Častitim našim gg. naročnikom!

Vse one častite gg. naročnike, kateri niso še doposlali naročnino za IV. četrtletje, prosimo, da to storo čim prej mogoče.

Upravništvo „Edinosti“.

Večina, vlada in mi.

Zgodovinske pomembnosti je bil oni dan, ko so vse skupine na desnici pritrdirile načrtu adrese, kakor ga je izdelal in predložil odlični poslanec in plemič iz Galicije. Ta načrt je zajedno program sedanji večini.

Trije so glavni stebri, na katerih sloni načrt: krščanska načela, avtonomija kraljestev in dežel in popolna, brezpogojna jednokopravnost vseh narodov.

Rekli smo, da je bil zgodovinsko važen oni dan, ko so se skupine na desnici združile za ta program. S tem je bilo doseženo, česar trebamo v prvi vrsti: trdna, stalna, kompaktna večina v zbornici poslancev. Kaj da pomenja to, povedali so nam najglasneje nasprotniki. Kar besneli so, ko so videli, da se jim je porušila prēmisa, na katero so v glavnem opirali svoje račune. Računali so namreč — in pogled v žalostno minolost je opravičeval njih račune —, da se skupine na desnici ne bodo megle zjediniti za ukupen program. Zlasti so uprizorili uprav divjo gonjo proti nemškimi konsekvativcem. Le-te so hoteli oplašiti z grožnjo, da jih bode narod nemški smatral narodnimi izdajicami, ako se združijo se Slovani v parlamentarno večino. Tega namena strašenja niso dosegli. Zato so zdvijali tako, da divjajo še danes, a vsi nenemški narodi — izvzemši peščico Italijanov, ki igrajo smešno ulogo onega, ki bi hotel biti povsodi, a v resnici ni nikjer — so čutili instinktivno, da je oni dan, ko se je vsprejel ukupni načrt adrese, oznanjevalec boljših dni za narode in za državo.

Taka čutstva so prošinjala tudi nas in ve-

selili smo se programa krščanskih načel in narodne jednokopravnosti. Tudi tretja točka — deželna avtonomija — nam ni kalila zadoščenja. Mnogo smo pisali že proti avtonomiji dežel, ali nje načelni nasprotniki tudi nismo. To smo povdarjali opetovano tudi te dni. Danes izjavljamo slovesno še enkrat, da ne nasprotujemo tej točki programa sedanje večine, ampak zahtevamo jedino to, da se nam ustvarijo garancije, da ta avtonomija ne postane v rokah naših nasprotnikov v Trstu, Istri na Koroškem in Štajarskem, materijal, iz katerega bi oni klepali smrtne kose za narod naš.

Toliko mimogredé. Veselje je bilo torej splošno, ko se je zasnova sedanja večina. Splošnemu veselju je sledilo kmalu nekako razočaranje. Optimisti so menili, da sedaj pojde vse kakor namazano. Motili so se. Stroj večine se je pohabljal sedaj tu, sedaj tam in gospodje parlamentarni konstrukterji so morali sleherni hip popravljati in uravnjavati. To je provzročalo nekako nervoznost in nezaupnost med prijatelji večine in — veselje mejnje nasprotniki. Zlasti med Jugoslovani je zavladal zepet črni pesimizem, to pa tem bolj, ker so se širili glasovi, da grof Badeni ne vidi rad Jugoslovanov v večini, katere bi rad nadomestil z Italijani in liberalnimi veleposestniki, ter da je načelno proti temu, da bi Jugoslovani kaj dosegli, oziroma, da bi se Italijanom skrivil jeden sam las!

S tem čutstvom javnosti so morali računati tudi naši poslanci. Uverjeni smo sicer, da so i oni pripravljani do skrajnih žrtev in samozatajevanja, da se doseže prvi in glavni cilj: da se za vedno onemogoči nemškoliberalno gospodstvo v tej državi! Ali oni poznajo položenje naše, oni vedo, kaj se godi pri nas ob periferijah. Vedo torej, da je tu naravnost skrajna za naš narodni obstanek in da nas ne rešijo pogina tudi najlepše obljube vseh ministrov in parlamentarcev; vedo, da tu treba nemudoma pomoči.

Oni niso mogli drugače, nego da so se za-

resno besedo obrnili do večine in do vlade. Do tična izjava slovenske krščansko-narodne zveze se je prečitala v seji parlamentarne komisije večine, in podpisana je bila od posl. Barwinskoga, Šušteršiča, M. Laginje, Ferjančiča, Gregorca in Biankinija.

Od večine zahtevajo naši poslanci, naj si zasnjuje krepko organizacijo na podlagi vzajemnosti. To je nujno potrebno. Krepka organizacija je potrebna, ako hočejo, da bode aparat večine točno deloval v vseh slučajih. Vzajemnost pa je potrebna, ker brez te ni možna jednotna, krepka organizacija večih skupin. Slovenski in hrvatski poslanci bodo gotovo soliden vogelni kamen organizacije večine, ako bodo vedeli, da smejo računati na to, da vsa organizacija smatra za svoje tudi vse zahteve naroda slovenskega in hrvatskega. Potem se jim ne bode bati, da bi prišli v navskrižje se svojo poslaniško vestjo ali pa se svojim narodom.

Povsem je bilo torej opravičena zahteva naše zveze: večina, organizuj se! In ko bodeš organizovana, postani mati, jednako ljubeča vse svoje sestavne dele!

A tudi do vlade so spregovorili naši poslanci. Tudi to je bilo nujno potrebno. Zaklicali so v svoji izjavi: Tudi mi smo v večini! Ta večina je pripravljena podpirati vlado. Ali večina more storiti to le pod tem pogojem, da bodeš vladala ti v nje zmislu! Zahtevamo od vlade, da brez odlašanja administrativnim putem ukrene potrebno, da dobimo prepričanje, da vlada resno misli na odstranjenje obstoječih krivic na vseh poljih javnega življenja.

Tako se je v svojem bitstvu glasila apostrofa naših poslancev do vlade. Potrebno je bilo to, nujno potrebno, toliko z ozirom na prežalostno položenje našega naroda po obmejnih pokrajinah, pa tudi z ozirom na čast in ugled vse večine. To vendar ne gre, da bi vlada hotela le izkoristiti večino, in da se morda potem še združi z nasprotniki poslednje!! Grot Badeni je res postopal do sedaj tako, kakor

PODLISTEK

Lari-Fari.

Spisal: Srakoper.

17

„Ha, ne, zastoj nočem ničesar! Stara Bunda ni še nikdar prosila miloščine, in ni prosila. To pa vam povem, frajlica, jaz vam moram razodeti srečo...“ in ciganka se je vila pred njo, kakor dete, ki prosi odpuščanja zasluženih kazni.

Da bi se je prej iznebila — morda tudi iz radovednosti — udala se je želji ciganke, saj jej je dobro delo raztresenje. Seli sti na bližnjo klop vsaka na jeden konec, ciganka je pomešala karte in jih ponudila Hermini, da privzdigne, kar je storila ta mehanično. Pa si je obrisala roke v predpasnik.

Ciganka je mrmrala nekaj, kar je ustala hudo presenečena in se odpravljala, da odide.

„Kaj je z mojo srečo? Sicer tako nič ne verjamem.“

„Ne smem, nočem povedati“, in ciganka je odšla proti vratom vrta.

„Nazaj!“ je je poklicala Hermina.

„Ker hočete, a ne proklinjajte ciganke Bunde, ranjkega Brajdiča žene, katere kosti bode že krila črna ruša, ko se bode godilo to...“

„Kaj?“

Ciganka je pogledala v karte in pregovorila:

„Frajlica... vi ste zaljubljeni, tudi on ljubi vas; glejte, ta podoba, nekdo pride v črni suknji, glejte, ne, ne pokažem... in potem...“

Ciganka je umolknila in potem lokavo zrla Hermini v obraz, katerega je zdajci občila rudečica.

„No, in potem?“ jo je vprašala Hermina.

„Potem... vi, potem bodeš nesrečni!“

„Lari-fari, glejte, da odidete z Bogom!“

„Ha, moja desetica, sedaj sem jo zaslužila!“

Jezno jej je vrgla Hermina denar in odhitela po beli, s peskom posuti stezi med vrtnice. Dolgo se ni umirila... saj je njej sami dopovedovalo srce, da ona ne bode srečna... in sovražila je Miciko, sovražila Ivana, ne, ljubosumna je bila...

„Sicer pa je vse lari-fari, vraža, babjeverstvo!“

Ta misel jo je utrdila. Zopet je slonela ob ograji, tam izza grmovja pa je ugledala... v črni suknji Gomoljevega Dolfa. Hitela je k njemu — čez tri tedne bode pel novo mašo — in mu pripovedovala na dolgo in široko o ciganki z glasom, kakor da jej verjame — vendar bi rekel: veselo.

„Lari-fari!“ je odgovoril on in udaril s palico po ob potu rastoči cvetki, da jej je odletela cvetna glava daleč na stran.

„Kaj pa, ako ste vi tisti nekdo v črni suknji?“ je vprašala ona zlobno-ljubko šaleča se.

Resno jo je pogledal, ustavil se, postavil

pred-se palico in jo porinil v zemljo, pa dejal: „Gospodičina, vem, da ljubite Ivana... vi mi hočete prigovarjati? Ne, vi sami ne veste, a jaz vem in sem vedel posebno tedaj, ko sem si izvolil ta stan...“ in šla sta naprej.

Prišla sta do vrta in Hermina ga je povabila, „da mu dene zadnji šopek.“

„Gospodičina, jaz gotovo nisem nekdo v črni suknji, ne, jaz vam želim, jaz vam hočem sreče, po kateri sem hrepenel nekdan sam: Ivanu sem že rekel, da vaja poročim, a bilo je to pred štirim leti...“

„Ivan je dejal, tako mi je pripovedoval Lovec, da ga ne bode več domov.“

Šta sta v uto.

Iz intimnega pogovora ju je prebudil obupen krik Hermininega očeta. Prestrašena sta skočila po koncu. Rudolf Gomolj se je poslovil naglo in hitel na postajo, Hermina pa k papanu.

Na postelji je ležal, težko sopihal, kraj njega so stali Lovec, Konrad in Egon. Hermina je poslala zadnja dva po zdravnika v X; oba sta hitela. Ona pa je nivala vsako minuto kapljice zdravil, katere mu je Xiški zdravnik zapisal za take napade.

„Sta zopet kadila!“ je rekla ona Lovcu očitajočim glasom, ko je videla, da je bolniku odleglo, da je dihal svobodneje. (Pride še.)

da misli trajno ustanoviti tako za posamične skupine na desnici skrajno nevarno, za vso večino nečastno in vrhu tega nekonstitucionalno razmerje.

Slovanska krščansko-narodna zveza je spregovorila važno besedo. Kar zahteva, je tako umevno samo ob sebi, da bi morali misliti o vsakomur, ki bi hotel oporekati uje zahtevam, da ne misli pošteno s programom, za kateri se je zjediniła večina.

Mi se obračamo danes le do skupin večine, naj izvedejo pošteno in lojalno, kar zahteva od njih naša zveza. Vlada nam ne dela skrbi. Ako bode večina hotela, zaresno hotela, odločno hotela, hoteti bode morala tudi vlada.

Za vse slučaje pa je dobro, da se naši poslanci natočili čistega vina. Vlada treba krepke večine; večina pa krepkih sestavnih delov. In da bode hrvatsko-slovenski sestavni del krepak, treba mu v prvi vrsti pogojev za krepko življenje. Teh zahtevamo, ker jih moramo zahtevati.

DOPISI.

Iz Trsta, začetkom oktobra 1897. (Izv. dop.) [Podjetje, ki je vredno vse podpore.] Minolo je že več nego jedno leto, odkar se je v Trstu (ulica Navali št. 1.) odprla posebna hiša, kjer se vsprejemljejo dekleta, ki so začasno brez službe, da se obvarujejo pohajanja in pregrehe, in da se po mogočnosti poučujejo in vzgojujejo za dobre in poštene služabnice v družinah.

Koj v začetku se jih je veliko oglasilo za vsprejem v to hišo, pa prošnje družin so se množile in se še. Sleherni dan dohajajo od vseh strani, toliko iz mesta kolikor z dežele, prošnje vodstvu zavoda. Le to je večkrat v žalostnem položaju, da radi pomanjkanja prostora ne more vstreči vsim onim opravičenim željam po pripravnih in sposobnih osebah.

Vodstvo je vstopilo v zvezo z enakimi zavodi na Dunsju, v Gradcu in v Ljubljani, da bi dobilo iz onih krajev mnogo sposobnih deklet. Pa ta namera, žali Bog, ni imela zaželjenega vspeha, ker ondodnim dekletom bi bilo treba plačati vožnjo semkaj, ne da bi bile gotove, da dobe službo. Delali so se in se še sedaj delajo drugi načrti, ki bi po malem in malem dovedli zadostno število v vsacem oziru sposobnih služabnic v ta prekristni zavod. Pomanjkuje pa zavodu podpore od strani družin, bodisi materialne ali moralne. Gotovo, ako bi bil zavod imel v teku leta več podpore in ako bi zanimanje bilo večje, bi bil bolje vspel in se razširil.

Odpri se je ta posebna hiša za to, da bi se odpomoglo najživeji in najnujnejši potrebi mesta tržaškega. Da je bil tak zavod res prepotrben, pričalo je veselje, katerim je bila sprejeta vest o ustanovi toliko dobrodelnega zavoda. Vodstvo se je moralo dosti boriti in premagati najtežjih zaprek; pričakovalo pa je in trdno upalo, da bode tržaško mesto in p. n. družine, že znane in slavne po radodarnosti, podpirale po svoji moči tudi to toliko potrebno in človekoljubno napravo. Žal, da ni tako. Zavod je prepuščen takorekoč samemu sebi, brez zadostne izdatne pomoči; — šteje komaj kakih bornih 50 udov, ki so se morali veliko truditi in žrtvovati za obstanek zavoda.

Zavod je že mnogim družinam v mestu preskrbel dobrih in pridnih služabnic in lahko se reče, ne da bi zamogel oporekati kdo, da je bilo jako ustrezno dotičnim družinam. Ako pa ni bilo mogoče vstreči vsakemu posamičniku, ni vodstvo krivo na tem, kajti pri vsej svoji dobri volji in veliki skrbi ne more vsikdar popolnoma spoznati dekleta, ker je bivanje v zavodu navadno jako kratko.

Pa vse te nedostatnosti in pomanjkljivosti bi se lahko odpravile, ko bi vodstvo imelo več denarne podpore na razpolaganje.

Obraca se zopet do slavnega občinstva, do p. n. družine gospodarjev in gospodinj, in do vseh dobromislečih, do njihovih plemenitih src, da bi prišli v pomoč temu prekristnemu zavodu ali materialno, z denarnimi doneski, ali pa vsaj moralno, priporočevanjem pri značih in prijateljih, z nabiranjem novih udov, ali pa, kar bi bilo še najboljšje, z lastnim pristopom k omenjenemu društvu.

V Trstu, meseca septembra 1897.

Za vodstvo zavetišča za služabnice:

F any Weissmann,
voditeljica

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 25. oktobra 1897.

K položaju. Danes ima svojo sejo zbornica poslancov. Za slučaj, da pride grof Bađeni v sejo, pozdravijo ga desničarji korporativno.

Sinoči so se sestali v posvetovanje — načelniki klubov večine, po današnji seji pa se sestane parlamentarna komisija, da se izreče o zahtevah posamičnih skupin ter o poročilu pododbora. Radovedni smo zares na poročilo o tej seji. O stvari govorimo na uvodnem mestu.

Parlamentarno sodišče. Opat Treunfels in grof Falkenhayn sta predlagala, da se ustanovi za avstrijsko zbornico nekako „častno sodišče“, katero bi razsojalo v prepornih vprašanjih, zlasti gledé parlamentarnih razžaljenj med zastopniki v zbornici. Mnogim se vidijo ti predlogi prestrogi, ker bi po njih izgubil poslanec svoj mandat, ako bi žalil sopollanca, ali ministra, ali pa bi zgubil celó pasivno volilno pravico. Po jedni strani se vidi ta predlog zares preojster, ker parlamentarno delo v Avstriji nalaga politikom zares skrajne potrpežljivosti in provzroča tudi skrajno razburjenje. Iz obojega pa izvira lahko osebno razžaljenje. Vendar bi bilo tako sodišče neko vzgojevalno sredstvo onim elementom, ki se kar nič ne znajo brzdati in ki zlorablajo parlamentarno svobodo na način, ki je nedostojen parlamenta. Za take ljudi, katerih vedenje izraža pozitivno kršenje osebne časti in dostojanstva poslančevega, naj bi bilo tako sodišče, a isti ne bi se smeli rabiti tudi za one, katere je potreba debate zavela do kakega prenačelnega žaljivega vzklika Saj je vendar velik razloček med besnenjem komedijašev a la Wolff i dr., kateri imajo na praporu zapisano nasilstvo za vsako ceno, in pa med zastopniki naroda, ki trpi krivico!

V takem smislu naj bi postopalo častno sodišče in bilo bi na svojem mestu.

Iz Hrvatske nam je došla velevažna vest. Delovanje sabora je zaustavljeno po cesarskem ročnem pismu do daljnjih odredb. Česa je pričakovati torej? Ali razpuščenja zbornice ali pa morda prememb na vladi? To poslednje ne bi bilo ravno čudno, kajti grof Khuen je dospel — kakor smo rekli v zadnjem izdanju — na zadnjo postajo. Proglašenje nagle sodbe, to je že ultimo ratio za vsaki sistem. Pa res javlja madjarski list „Alkotmany“, da je izjavil ban Khuen, da je že „sit vladanja na Hrvatskem“. Isti list zagotavlja, da je v najkrajšem času pričakovati odstopa bana Khuen Hedervaryja. Želeti bi bilo res, da se kaj zgodi za pomirjenje duhov na Hrvatskem.

Državi nevarni katoliki. Italijanski ministerski predsednik Rudini je izdal okrožnico na vse prefekte, v kateri jim naroča, da z vso strogošjo zasledujejo „državi nevarne“ namene katoliških društev ter naj postopajo žnjimi, kakor z anarhisti. To je bila zares potrebna okrožnica v Italiji, kajti ondi je „državi nevarno“ vse, kar ne odobruje čina, ki se je izvršil leta 1870. pod kraljem Viktorjem Emanuelom. Pa je že tako v Italiji v letu 1897 po Kristu!

Različne vesti.

Komu je orožje — kamen? „Piccolo“ je bil rekel nedavno temu, da njim, Italijanom, je orožje: vzgojevalna beseda, Slovanom pa — kamen v roki! — Mi smo že po zaslugi zavrnilo to gorostasno — laž. A danes nam poročajo o slučaju, ki priča, kako Italijani in njih podrepaniki vzgajajo, žalibog, tudi naše ljudstvo! Talaška vzgoja potiska našim slovenskim zaslepljencem kamen v roke. Kamen na cesti na mirne potnike!

Minole nedelje zvečer se je vozila več slovenska družba in Brtkov pri Koprju proti Trstu. V družbi so bile tudi ženske. Družba je veselo pela slovenske pesmi. Dospeli so do spodnje Škofije, to je onega sela ob koperski cesti, ki se je najžalostneje vedlo ob zadnjih državnozbornih volitvah. Kar besneli so takrat za italijansko stranko, da-si ni nijednega Italijana v vsem selu. Ko je torej voz došel do sela, usulo se je kamenje na slovenske potnike, ki vendar niso nikomur provzročili ničesar zalega. Kamenje je zadelo v krilo jedne ženske in v bič voznika; poškovalo pa ni nikogar, kar bi se bilo zgodilo prav lahko.

No, „Piccolo“: kje se rabi kamen za orožje? I Gornji slučaj nam pravi, da le tam, kjer so glave polne italijanske vzgoje!

Ubogi Škofijci! Ali še ne slutite, kam vas dovaja vaša slepa pokorščina — ne huiše je: vaše suženstvo v italijanski stranki? Ali ne slutite, kam vas morajo dovesti italijanski nauki in izgledi? Ali ne slutite, da takim postopanjem sramotite pred svetom le sami sebe? Ali ne veste, kaj se pravi to: mirne potnike v temi napadati s kamenjem, ko bi se lahko dogodila velika nesreča? Ali ne veste, kdo dela tako? Ali se vam nič ne zdi kam pridete lahko, ako se danes ali jutri dogodi kaka nesreča?!

Spametujte se vendar! Ali vam ni težko, da ste sedaj se svojim italijanskim somišljeništvom popolnoma osamljeni v vsej širni okolici koperski. Z brati ste v sovražtvu, v prijateljstvu pa se sovražniki vaših bratov in — vas samih. Ali ne veste, da se temu pravi — izdajstvo?!

Da, da, „Piccolo“, grda reč je v rokah kamen. Ali, tvojih somišljenikov zasluga je, da je ljudstvo tu pa tam jelo posezati po tem orožju. Vaše in izključljivo le vaše italijansko delo je to povsodi tam, kjer so čutstvovanja podivjala do take stopinje. Saj ne tajimo, da ne bi bilo tudi naše ljudstvo podivjalo na tak način tu ali tam, ali čuditi se temu ni, ko to ubogo ljudstvo vidi toliko in takih laških izgledov.

Tržaški mestni svät je imei sinoči tajno sejo, v kateri so razpravljali o raznih osebnih stvareh.

Cycliste Club in „die Wacht am Rhein“. Slavja biciklistov v Trstu, ko se je „in der Festesstim-mung“ na vse grlo prepevala „Die Wacht am Rhein“, se je udeležilo tudi nekaj gostov iz Vipave in Ajdovščine, kar se posebno poudarjajo nemški listi. Ali tudi to ne izmodri še izvestnih dobrovoljčkov po vipavski dolini? Tudi mi smo tolerantni in smo zato, da je narod mluden se svojimi gosti. Toda le dotlej, dokler se gost vede kakor gost, dokler ne žali čutov domačinov.

Dobrovoljnost in tolerancija preko meje in na nepravem mestu se prav lahko dotikati izdajstva na lastni stvari. To naj pomislijo gospóda po vipavski dolini. V listih ne stoji, da je prišlo nekaj Nemcev iz Ajdovščine in Vipave, ampak stoji, da so se biciklisti od tam udeležili heilovske slavnosti. Te udeležbe iz vipavske doline ne pišejo torej na račun nemških gostov, ampak na račun narodnega značaja vse pokrajine!

Pogreb junaka. Predčerašnjim je bil pogreb jednega od hrabrih avstrijskih sinov. Veteranci so spremili k večnemu pokoju Andreja Modica, društvenega zastavonoša. Modic je bil junak v pravem pomenu besede. Že leta 1848., ko je bil še mlad vojak v 9. lovskem bataljonu, si je zaslužil red hrabrosti I. razreda, to v vojni z Italijo takoj v početku te vojne, a potem še o naskoku na pokopališče sv. Lucije meseca junija istega leta, o kateri priliki si je pridobil veliki zlati red.

Ko je tedaj njegov bataljon breuspešno skušal streti obrano Pijemontezov ter je skoro obupal, dirjal je Modic v prvo kar sam, spremljan samo po jednem prostaku, proti uhodu pokopališča. Kakor toča padale so kroglje okrog njega, vendar je junaško prodril do vrat ter jih je razbil, za njim pa so udrli njegovi vojaki in prepodili Italijane s pokopališča ter zasedli pozicijo. Ta hrabri čin je zgodovinsko zabeležen v njegovem bataljonu. Po edsluženju vojaški stopil je v civilno državno službo, kjer je vztrajal do zadnjega hipa. Slava slovenskemu junaku.

Preosnovljenje deželne brambe Avstrijska deželna bramba se preustroji na sledeči način: Iz 26 deželnobrambenih pešpolkov jih postane 38 in sicer po tri bataljone polk, razen 38 dalmatinskega polka, kateri ohrani svoje štiri bataljone. K novim polkom je dodana po jedna nadomestilna eskadra. Da je bilo možno ustanoviti dvanajst novih polkov, je bilo torej treba od vsacega starih vzeti po jeden bataljon. Nadalje se postavi 23 rezervnih deželnobrambenih bataljonov, kateri so namenjeni za slučaj mobilizacije in zajedno se preustrojijo deželnobrambeni dopolnilni okraj. Novi deželnobrambeni bataljoni se sestavijo polagoma. Proračun dovoljuje jih v prvo osem; vendar se jih ustanovi le šest. Hkrati se ustanovijo trije novi polkovi štabi in dve komandi za brigado pešcev, to najbrže v 8. in 11. koru.

„Primorski list“ socijalnim demokratom. Z ozirom na izrek voditeljev socijalne demokracije Marksa in Engelsa, da „delavci nimajo nobene domovine“ in „da se jim ne more odvzeti, česar nimajo“ piše zadnji „Primorski list“:

Ste jih čuli, bratje delavci, te velsučene gospode socijaliste?! Vi nimate nobene domovine. Premnog izmed vas nima res kaj imenovati svojega, ali jedno mu pač še ostane, ostane mu — domovina, ostane mu pravo, ki je ima v njej: pridobiti si zasebno last. Vem, da se vam sreče krči v prsih ob tem groznem vskliku, žar svete ljubezni, ki jo gojite do svojega domovja, ta svetli žar, ki vam ravno zdaj vsplamteva v srcu, spričuje, da je neosnovana, kruta trditve „rudečih“ gospodov „temoklatov“. Jaz vam zatrjujem, da imate *due domovini*, in ne nobene. Prva domovina je ona, kjer živite svoje pravo kakov državljani, druga pa ona nebeška domovina, katero vam tudi v prvi vrsti odrekajo socijalisti. —

Vse, kar je človeku sveto, vse, kar mu je blago in drago, vse zanikuje in tepta socijalizem. Smelo zahteva, naj se človek odreče vsemu, kar mu je na svetu najdražje, smelo ga tira i v to, naj se odpove nebesom, ki so mu v krepilo in bodrilo v nazemskih bojih.

Krutimi nauki greni sedanje življenje in jemlje sladko nado v boljšo večnost.

V to pa ti klčem, predragi socijalizem: „Ne boš!“ Z vsemi moči hočemo ubraniti zasebno last, obraniti, kar nam je svetega in dragega; hočemo, da tudi delavec pride do zasebne lasti, da bo imenoval v svoji domovini nekaj svojo zasebno lastnino in tako še srčneje ljubil svojo domovino. Odbijati pa hočemo od sebe robstvo soc. demokracije, boriti se v dosego srečne zmage pod praporom sv. križa! Da, mi hočimo v prvi vrsti nebeško domovino, a si nikdar ne damo odvzeti mile nam domovine slovenske!

Odveč vojakov. O letošnjih izrebanjih v Trstu je bilo potrjenih 78 mož preveč v dopolnilno rezervo stalne vojske in 13 mož v deželno brambo.

Lastnikom psov. Mestni magistrat objavlja z ozirom na nevarnost, ki jo širijo stekli psi, da je strogo prepovedano jemati seboj pse: v javne lokale, tramway, omnibuse itd. Kakor hitro je videti na živali kako znamenje bolezni, prijaviti je to hitro ali policiji ali pa magistratu. Psi morajo imeti torbe. Od 10. zvečer do 6. uri zjutraj se jih mora voditi na vrvi. Vsaki prestopnik proti tem predpisom se bode kaznoval strogo.

Za bazar so darovali nadalje: Iz Litije po gč. L. Konek zastopnico sladkorček (ze drugič), ga. Šabec 10 kron, g. Zadnik 4 kr. (telegrafčno), g. Seb. Čenčur zapestnico, ga. Tončka Kompare pecivo (šartelj), g. a Fanny Kompare torto, ga. M. Kompare sladčice, g. Franjo 3 kr., g. Ivan Skedel „Presirnovce poezije“, ga. J. Ukmar 2 krasni vazi, ga. I. Bassa 2 vazi, Č. g. Josip Macarol, kapelan, 4 k., g. a. I. Furlan krasno mapo za slike (ročno delo), ga. A. Pitjavić zaključnico sladčice, Nepoznana g. a. celo kopo finih bombonov, g. a. Perot pripravo za uro, drago galanterijo in 1 kr., g. A. Kalister dve gombi za zapestnice in krasen dulec, č. g. Varto, duhoven, cipele (ročno delo, v drugič), č. g. Kosec, župnik, 4 kr., ga. Ivanka Vatovec 10 gld. 62 nvč. za prodane cvetlice, g. Župančič 2 kr., ga. Strukelj 1 kr., g. M. Presen rusko slovanec.

Ob prihodnjem koncertu ženske podružnice sv. Cirila in Metoda so darovali gg: M., X., V., Čenčur, in Stepan vsak po 20 nvč., Anton Negode 70 nvč., Ana Negode 1 gld., Turk 2 gld., L. A. 20 nvč., U. F. 70, Sever 20, g. a. Zlobec 70, Rebec 40, N. N. 20, N. N. 20, Ant. Bogdanović 10, Vatovec 70, Roževc 20, Paternost 20, Baretto 20, N. N. 20, Vozec 40, N. N. 20, Kocja. 1 gld., Černe 40 nvč., Lozor 20, Cotic 20, Angela 20, Godina 30, Gibec 75, dr. Pretner 2 gld., Zafred 60, Bartol 1 gld., Metlikovič 40, N. N. 20, Persič 10, Prelog 2 gld., Kovačič-Rebec 4 gld., dr. Gregorin 5 gld., N. N. 40, Kobau 40, Pretner 40, Stanko Godina 20, Ant. Sosič 20, N. N. 50, Žitko 70, Vitez 20, Kušar 20, Rosec 50 in Brivec 70 nvč. Srčna hvala vsem darovateljem in darovateljicam!

V „Tržaškem podpornem in bralnem društvu“ se bode obdrževala ambulanca od danes naprej od 9^{1/2} do 10 ure predpoludne. Vodstvo.

Za dljaško kuhinjo v Trstu je nabral neurtudljivi narodni nabiralec gosp. Josip Žnidaršič v nedeljo 3. okt. med domačini in meščanskimi Slovinci v „Narodnem domu“ v Barkovljah 10 kron.

O otvorjenju hrvatskega gimnazija v Zadru so demonstrirali Italijani na vse pretege. Tako rekoč pod bajoneti se je moralo vršiti vpisovanje.

Vzlic takemu nasilju se je vpisalo v I. razred 88 učencev, tako, da bodo morali otvoriti vzporednico. Temeljiteje se ni mogla ovreči trditve Italijanov, da rečeni gimnazij ni bil potreben. Seveda, po laških nazorih Slovani sploh ne trebajo šol. Neumni naj ostanejo, da jih bodo Italijani tem lože vodili za nos.

Prenos Kopitarjevih kostij. Na slavnosten način se bode vršil prenos umrlih ostankov velikega slovenskega učenjaka Jerneja Kopitarja iz Marxovega pokopališča na Dunaju v Ljubljano. V družbi s „Slov. Matico“ bode vodil prenos dunajski odbor pod načelnštvom g. dvornega svetnika Šukljeja. Vseučiliščniki in drugi Slovinci na Dunaju se udeležijo dne 10. oktobra spreveda s pokopališča na južni kolodvor. Prevoz oskrbi tvrdka Doberlet v Ljubljani. Dne 12. oktobra popoldne ob 4. uri se prične slovesen sprevod z južnega kolodvora v Ljubljani. Vsa ljubljanska društva se udeležijo spreveda s črno ovitimi zastavami. Zemске ostanke Kopitarjeve pokoplje šempeterski župnik g. Malenšek z veliko asistenco. Mej potom bodo peli gg. bogoslovci, na kolodvoru in pokopališču pa „Glasbena Matica“ dva zbora: Mentelsohnov „Beati mortui“ in Jenkov „Blagor mu!“ Na Dunaju bode petje in dva govora, v Ljubljani bode pa nagrobni govoril g. prof. Levac.

Nesreča. Smrten padec. Čuvaj na pokopališču sv. Ana, Ivan Miani, vračal se je domov, v hišo št. 272 ulice Istria, sinoč okolo jednajste ure. Dospel je bil že nad polovico drugih stopnic, kar se mu je izpodtaknilo in telebnil je po stopnicah dol. Svojec so čuli njegov pad in so prihiteli pogledat, kaj da pomeni ta stropot. Našli so ga nezavestnega na plošči pod stopnicami. Hiteli so po zdravniku, ki pa ni prišel precej dolgo, ker mu niso povedali natančnega naslova. Ko pa je prišel vendar-le, našel je Mianija mrtvega, a okoli njega obupavajočo ženo z štirimi otročiči. To je res grozen udarec za rodbino, ki ni imela druge opore na svetu, nego svojega roditelja in hranitelja.

Lahi po Koroškem in Češkem. Lah tu in Lah tam! Povsod vendar ne more delati zgage ta laška zgaga. Na Češkem jih je jelo zebsti in na Koroškem jih je preveč, zato so odšli proti domu. Preko Beljaka si jih je te dni peljalo kakih 6000. Za to pa že udarijo kam na Primorje, ker v Italiji je odločno premalo prostora za toliko — lačnih ljudi.

Italijanski delavci na Češkem. V „Politiki“ čitamo: „Minolega leta so bili posamični nemški listi iz severne Češke izdali parole, da je odslovljati češke delavce in na njih mesta pozivati italijanskih. Posamični fanatiki so menda res izveli ta sovražni načrt. O vsrehu pa priča nastopna notica v „Ostdeutsche Rundschau“: Veče število delavcev, došlih iz notranje Italije na gradnjo železnice pri Breitenbachu, se je uverilo, da je klima premrzel za njihov život, in so se jeli pripravljati zopet na pot domov po — poldnevnem delu. Ti delavci, za katere so se plačali potni stroški iz Italije v Breitenbach, stoje sedaj tu brez vseh sredstev in čakajo le na priliko, da jih kakor odgnance spravijo nazaj v Italijo. Vzlic okolnosti, da se jim je ponudilo več, nego je bilo določeno po pogodbi, so ti ljudje odklonili vsakršno delo na prog. Neudeck. Po odredbi politične oblasti jih mora oskrbovati za sedaj železniško podjetje, kar je tudi prav; in oni podjetniki, ki vabijo v deželo take ljudi na škodo domačih delavcev, naj bodo le pripravljani, da se jim slično izjalove njihove spekulacije. Na splošno korist države in v gospodarsko blaginjo lastne dežele in ljudstva naj bi se sploh ukrenile stroge naredbе proti vabljenju tujih delavcev v deželo. Korist posamičnih podjetnikov se mora umakniti pred koristjo splošnosti. — Tako piše Schönererjevo glasilo, iz česar je razvidno, da se povsod kmalu nasitijo teh ljubih gostov iz lačne Italije, le naše siromašne pokrajine so prava domena tej — nadlogi.

Urednika Hoferja iz Heba na Češkem, [ki je v preiskavi radi veleizdaje, so stavili včeraj za-

časno na svobodo, a je moral položiti 5000 gl. jamčevine. Prošnja za začasno stavljanje na svobodo je podpiral baže tudi predsednik okrožnemu sodišču v Hebu z ozirom na jako slabo zdravstveno stanje Hoferja. Hoferja, ostavljajočega zapore, je pozdravljala velika množica heilö-vskliki.

Novi nemško-koroški list. Beljaška „All — gemeine Zeitung“ dobođe naslednika, oziroma naslednico. Porodila se je „Südösterreichische Zeitung“, ki bode pisala v radikalno-nemško-nacijonalnem duhu. „Radikalno-nemško-nacijonalno“ in pa — „südösterreichisch“, kako se njema bo? Tako nekako, kakor — laž in resnica.

„Süd-arkovci.“ Zaradi te in še neke druge priproste besede so Velenjski heilö-avstrijci težili „Slovenskega gospodarja“. — Celjsko sodišče je list spoznalo nekrivim, ker „Süd — smrkovci“ ni razžaljšva beseda. Ali ste slišali?

Požar. Na Rakeku je dne 1. t. m. pogorelo kladišče oglja tvrdke C. Piva & Comp. iz Trsta. Z barakami vred je pogorelo do 30 vagonov oglja.

Cirkniški in domači ognjegasci so pridno gasili, a ker ni bilo pravega vodstva, delo ni mnogo hasnito. Želeti bi vendar bilo, da bi prišel zaželjani red v ti društvi, ki sta toliko potrebni na krajih, kjer tako rado gori.

Izpred porotnega sodišča. 16letni Fran Gustin je bil za pastirja. Živali so mu ušle na tla Antona Macarola iz Sezane. Poslednji je bil hud radi tega in je pošteno našeškal pastirčka z njega lastnim bičem. Včeraj se je bila vršila na tukajšnjem deželnem sodišču razprava proti Macarolu radi teškega telesnega poškodovanja. Obtoženca je zagovarjal odvetnik dr. Rybář tako spretno, da ga je sodišče — v zmyslu izvajanj zagovornika — rešilo obtožbe radi teškega telesnega poškodovanja, in ga je obsodilo le radi prestopka proti osebni varnosti po §. 411 kaz. zak. Dobil je jeden mesec zapora.

15leten fantič pred sodniki, radi zločina tatvine. Ime mu je Ivan Dolenz. Kradel je orodje dvema gospodarjema svojima. Dobil je 4 mesece ječe. Zgodaj je začel.

19letni Ivan Ogniben iz Trevisa v Italiji je dobil 5 mesecev radi žaljenja Njeg. Veličanstva. Ta razprava se je vršila ob zaprtih durih. Po prestani kazni povabijo oblasti tega „ljubega“ gosta, da se lepo povrne v svojo domovino, kjer je sicer veliko lakote, na kateri pa gotovo ni kriv naš mili vladar. Sodišče ga je obsodilo namreč tudi na izgon iz Avstrije.

Da bi le hoteli „čistiti“ nekoliko pogosteje! **Pazite na gljive.** Te dni so nevarno obolele 4 osebe, ker so zavzile strupenih gljiv. Pazite torej in ne kupujte gljiv drugod, nego na trgu, kjer se vrši potrebno nadzorstvo.

Kje je več zločinov? V avstrijski državni polovici je 22 kaznilnic, in sicer 16 za moške hudodelnike, a 6 za ženske. Na vseh je bilo zaprtih pretečeno leto 14.102 moških ter 1811 ženskih oseb. Po narodnosti je bilo 6205 Nemcev, 7375 Slovanov in 522 drugih narodnosti. Pri Nemcih pride že sedaj na 1354 prebivalcev jeden zločinec, pri Italijanih in Rumunih na 1703, a pri Slovanih se zamore še le na 1998 ljudi jemati jeden hudodelnik. Tudi ta statistika je prinos za izjemno kulturo „Herrenvolka“.

Visoka starost. V vasi Foča v Bosni živi trgovec z imenom Andrija Glogjaja, kateremu je 112 let. Mož pa je kljub visoki starosti čit in krepak in opravlja svoja dela brez vsacega utrujenja.

Čudovito deblo. V vrtu budhističkega samostana Gumbum v severnem Tibetu v srednji Aziji raste drevo, v katerega deblo je urezanih vse polno svetih rekov in molitev. Tamošnje ljudstvo gleda na to drevo z globokim spoštovanjem in svetim strahom. Nekateri evropski učenjaki so pregledali to drevo in izpoznali, da reki in molitve v deblu izvirajo od duhovnikov samostana, kateri drže ljudstvo na ujdah z širnjem misli, da so reki in molitve izvor nadzemske moči. Ljudstvo slepo veruje temu in to je dobro.

Velika glava. S tem ne mislimo glave kakega učenjaka, kakega umetnika ali političnega velikana, tudi ne glave kakega mrjasca, bika, slona ali medveda, marveč mislimo — zeljnato glavo, ki tehta 6^{1/2} kilogramov in ki je zrastle na zelniku g. Wilfana na Posavju pri Ljubljani. Ako bi nas

